

Utbildningsdepartementet

Remissvar över promemorian Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126)

Institutet för mänskliga rättigheter (institutet) yttrar sig över promemorian **Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter** (U2025/01126). Yttrandet lämnas inom ramen för institutets uppgift att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige, med utgångspunkt i våra grundlagar och för Sverige folkrättsligt bindande förpliktelser inom området mänskliga rättigheter. Institutet för mänskliga rättigheter har även en särskild roll som oberoende nationell mekanism enligt artikel 33.2 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (funktionsrättskonventionen).

Vi välkomnar ambitionen i flera av betänkandets förslag, särskilt den uttalade viljan att stärka skyddet för barn inom skolväsendet. Våra ställningstaganden i detta yttrande begränsas till de delar där vi ser en tydlig koppling till Sveriges åtaganden på området mänskliga rättigheter.

Ställningstaganden

Institutet **tillstyrker** förslaget i **avsnitt 8.4** om att utöka registerkontrollen med ytterligare brottstyper. Den föreslagna avvägningen mellan skyddsintresset och den enskildes integritet framstår i det här fallet som rimlig.

Institutet **avstyrker** förslaget i **avsnitt 8.10** om att låta uppgifter ur misstankeregistret, där åtal har väckts men dom ännu inte fallit, ingå i registerkontrollen inför anställning inom skolväsendet. Institutet **understryker**

vikten av att skydda barn från våld och övergrepp i enlighet med barnkonventionen. Samtidigt är uppgifter om brottsmisstankar där åtal har väckts men dom ännu inte fallit särskilt känsliga och skyddade av oskuldspresumtionen enligt Europakonventionens artikel 6.2. Det är därför mycket tveksamt om en sådan kontroll är nödvändig och proportionerlig.

Institutet **avstyrker** förslaget i avsnitt 10.5 om att arbetsgivare årligen ska kunna begära belastningsregisterutdrag från redan anställda. Vi delar utredningens bedömning (10.4) att en sådan kontroll innebär ett allvarligt intrång i den personliga integriteten som kan stå i strid med 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen och artikel 8 i Europakonventionen om det sker systematiskt. Samtycke kan heller inte anses vara ett rättssäkert alternativ, då anställda normalt befinner sig i ett beroendeförhållande till arbetsgivaren.

Institutet **uttrycker oro** över förslaget i **avsnitt 12.11** om att enskilda utbildningsanordnare ska ges direktåtkomst till personuppgifter i antagningsregistret, inklusive skyddade personuppgifter. Utredningen beaktar rätten till personlig integritet och bedömer att förslaget innebär en proportionerlig inskränkning. Samtidigt är det inte säkert att de föreslagna rättssäkerhetsgarantierna – såsom tystnadsplikt – är tillräckliga för att säkerställa ett effektivt skydd mot godtycklig eller oskyddad hantering av uppgifter. Detta gäller särskilt eftersom de enskilda utbildningsanordnarna inte omfattas av offentlighetsprincipen eller offentlighets- och sekretesslagen. Risken ökar därmed för att känsliga personuppgifter, inklusive uppgifter om skyddade personförhållanden, hanteras på ett sätt som den enskilde saknar insyn i och möjlighet att påverka.

Institutet **uttrycker oro** över förslagen **avsnitten 13.6 och 13.14**, om en ny grund för avskiljande av studenter inom högskolan och yrkeshögskolan. Det är oklart hur bestämmelsen ska kunna tillämpas på ett förutsägbart och rättssäkert sätt, särskilt inom yrkeshögskolan där ett enhetligt system för disciplinära åtgärder saknas. Det framgår inte heller hur regleringen ska gälla i situationer där en student byter utbildningsanordnare, vilket riskerar att leda till ojämlik och oförutsebar tillämpning.

Institutet **tillstyrker** förslaget i **avsnitt 14** om att utöka domstolarnas underrättelseskyldighet till Statens skolinspektion med fler brottstyper. Institutet understryker vikten av att denna skyldighet efterlevs i praktiken och ser det som en av de viktigaste aspekterna för att stärka skyddet för barn inom skolväsendet.

Ärendets handläggning

Detta remissvar har beslutats av direktör Fredrik Malmberg och föredragits av juristen Anna Rosenmüller Nordlander. I den slutliga beredningen har även utredaren Linde Lindkvist, ställföreträdande direktör Charlotte Palmstierna och enhetschef Eva Glückman deltagit.

Fredrik Malmberg